

Raskaat sota-ajat – Kaustinen sodan vuosina

Sota kosketti jokaista

1900-luvun sodat muuttivat myös Kaustisen elämää. Kunnan miehet osallistuivat kaikkiin Suomen sotiin, ja kotirintamalla naiset, lapset ja vanhukset pitivät yllä arkea vaikeina vuosina. Sota näkyi kodeissa, pelloilla ja työssä – ja sen vaikutukset ulottuivat pitkälle rauhan aikaan.

Vuoden 1918 sota

Vuonna 1918 Suomi ajautui sisällissotaan, jota on kutsuttu myös vapaussodaksi ja kansalaissodaksi. Nimet kertovat siitä, että tapahtumia on tulkittu eri tavoin. Kaustisella sota koettiin ennen kaikkea vapaussotana.

Kaikkiaan 94 kaustislaista lähti sotaan. Viisi heistä kaatui Hauhon kirkolla käydyssä taistelussa huhtikuussa 1918. Heidät haudattiin Kaustisen sankarihautaan, jonne pystytettiin muistomerkki pian sodan jälkeen.

Talvi- ja jatkosota

Talvisota syttyi 30. marraskuuta 1939. Kaustislaiset miehet taistelivat pääasiassa Karjalan Kannaksella, missä he menettivät 13 toveriaan.

Välirauhan jälkeen alkanut jatkosota vei monet kaustislaiset Jalkaväkirykmentti 29:ään. Rykmentti eteni aina Petroskoihin saakka, mutta sodan hinta oli raskas: kaatuneita oli kaikkiaan 93.

Kotirintamalla Lotta Svärd -järjestöön kuuluneet naiset huolehtivat monista tärkeistä tehtävistä. Kaustisella lotat valvoivat ilmatilaa kirkon tornista ja osallistuivat muun muassa muonitukseen, lääkintätööhön ja varusteluun.

Rauhan hetki

Talvisodan päättyessä 13. maaliskuuta 1940 korpraali **Veikko Finnilä** kirjoitti päiväkirjaansa:

"Klo 11 jälkeen ei laukaustakaan kummaltakaan puolen... Olimme kuin uudestisyntyneet."

Sotapäiväkirjan sanat kuvaavat helpotusta, jonka rauhan saapuminen toi rintamalla olleille suomalaisille.

Rauhan hinta

Monet kaustislaiset palvelivat vielä Lapin sodassa, jossa saksalaiset joukot ajettiin pois Suomesta. Vaikka aseet lopulta vaikenivat, sota jätti pysyvän jäljen paikkakuntaan.

Kaustisen sankarihautausmaalla lepää **114 vainajaa**. Muistomerkin suunnitteli kaustislaissyntyinen taiteilija **Ilmari Wirkkala**. Sankarihautausmaa muistuttaa niistä ihmisistä, joiden elämä muuttui sodan vuoksi, sekä siitä, että rauha ei ole koskaan itsestäänselvyys.